

BIZONYÍTÉK NÉLKÜL

GALGÓCZI ERZSÉBET TÉVÉJÁTÉKA

Egy embert az is hitelesen jellemez, hogy mit hazudik. Hazudozásai igazabb képet adhatnak róla, mint őszintének szánt megnyilvánulásai, mert egyenest törnek fel egy zezugos belső világból, ábrándok, vágyak, törekvések útvesztőjéből és első kézből hozzák a friss hírt a képzelet működéséről. A képzelet minőségéről. Az ember minőségéről. Akinek van érzékeny szeme hozzá, a hazugságaiból is ráismerhet igazán önmagára.

Ilyen lóditó, meddő képzelgéstől mentes, tiszta és tevékeny képzeletű nagyotmondó legényke a hőse Galgóczi Erzsébet „Bizonyíték nélkül” című tévéjátékának. Nemcsak azért nem nevezhető afféle újabb háryjánosnak ez a Sós Jani, mert történelem és társadalom, amelyből előlép, keményebb háttér, mint az az operenciás világ, amelyről az obsitos naiv, idodogáló hőse föllentgeti a magát. Hanem azért sem, mert ami nagyot ez a legényke mond, nem egy mesevilágítású korról mondja, hanem egy parázslóan, Jángolóan valóságosról s végül maga is akkora lesz, amilyen nagyot mondott róla. Sós Jani nem elmeséli, hanem átéli a Tanácsköztársaság idejét, valóságosan vállal-

ja, amit elképzelt magáról — a hazudozásai- ból ismer önmagára, elképzelt kalandjaiból a valódi feladatára, felelőtlen lóditásaiból a felelősségére. Gyerme- csínyjeiből ismer rá a férfibecsületére.

Galgóczi Erzsébet a Tanácsköztársaságnak nem emlékművet állít, ameyen a kor alakjai lendületesen mozdulatlanok s mintegy bele- fagyva állnak az eszmé- be, az utókor számára hirdetve egy folytatóla- gos és megváltoztatha- tatlán hőskort. Hanem a kor egy mellékalakján, egy jelentéktelen ka- maszfiún, egy serdülő föllentgetőn mutatja be talán a legkisebbiken, működésében a kort, a gondolatok nevelő ere- jét, mozgásában mutatja a nagyszerű képzeletet, amely az ábrándokat, ha tragikus erőfeszíté- sek árán is, végül meg tudja valósítani.

A tévéjáték rendezé- sében, Kabay Barna munkájában is az a megkapó, hogy tisztán tartotta a történet egy- szerűségét és mozgás- ban hagyta körülötte a kort. Egy fiktiiv, pateti- kusan kimerevithető drámai cselekményt eleven dokumentumok, korabeli filmhíradó- részetek közé helyezett el. Ez a rendezői mód- szer jóval több, mint technikai eljárás — ez

már ebben az esetben művészi megfogalma- zás, mert az írónak az- zal a szándékával pár- huzamos, hogy funkció- jában, élő hatásában ábrázoljon egy kort, amelyet művek hosszú sora csak üveg alatt megtekinthető, múzeumi emléktárgyként kezel, legjobb esetben köztéri szoborként.

A tévéjáték eleven hi- telét nemcsak a rendező és nem is csak az opera- tőr, Bónis Gyula, vagy a díszlettervező Drégely László mozgalmas mun- kája teremti meg, ha- nem a pontosan kivá- lasztott főszereplő, a Sós Janit játszó Pau- diits Béla alakítása is. Ilyesféle hibátlan szí- nészválasztás volt látha- tó „A hosszútávfitó ma- gányossága” című, em- lékezetes angol filmben. Pauidits Béla külső-belső alkata s ennek az alkata- nak a színészi felhasználása azt az ártatlan s mindinkább drámaivá mélyülő figurát jelenít- tette meg, amilyen róla minden bizonynyal az író elképzelésében is élt. Ugyanilyen élő, korhű- nél hitelesebb: emberhű alakítással álltak ennek a tévéfilmnek a szolgál- tatába a többiek is: Darvas Iván és Ruttkai Éva, Gobbi Hilda és Csikos Gábor, s a beszél- lő szövegét melegen mondó Bálint András.

MÁTRAI-BETEGH BELA